



**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Iustitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

V. Vtrum quolibet actu charitatis, charitas in hac vita augeatur &
quomodo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

pta, in eo potissimum laborat, ut superatis vitijs & pravis concupiscentijs, peccatis resistat, atque seipsam saluam tueatur. Proficiens autem eo maxime tendit, ut homo in virtute proficiat, & in charitate roboretur. Perfecta autem seu perfectorum charitas studet principaliter Deo inhærere, eoque frui. Ac similis quædam distinctio cernitur etiam tum in ætate hominis, tum in quouis motu, vbi primum est recessus à termino à quo; secundum accessus ad terminum ad quem; tertium quies in termino. Neque dubium, singulos gradus, cum in indiuisibili non consistant, suam habere latitudinem, maioris cuiusdam, vel minoris perfectionis.

DVBIUM V.

*Utrum quolibet actu charitatis
charitas in hac vita augeatur,
& quomodo.*

S. Thomas 2. 2. q. 24. a. 6.

Hanc quæstionem iam in simili explicatè tractauimus de gratia quæst. 6. dub. 8. quam proinde hoc loco paucis absoluemus. Nec vero est quæstio de actibus charitatis intensioribus habitu præexistente; sed de actibus minus, aut certe non magis intensis, quam sit habitus charitatis præexistens, de quare sunt tres vniuersim sententia.

Prima sententia dicit, Omni quidem actu charitatis æque aut magis intenso, quam sit habitus præexistens, augeri charitatem: at si remissior sit, mereri quidem gloriam, non tamen vllum augmentum charitatis. Ita Durandus 1. dist. 17. quæst. 8. & fuit etiam quoad posteriorem partem olim sententia S. Thomæ 2. distinct. 27. quæst. 1. art. 5; item Alensis apud Arragonium hic art. 6. Idem videtur sentire Richardus 1. distinct. 17. art. 2. quæst. 3. nisi quod addit, probabile esse, cum voluntas tot actus multiplicauerit tales, ut omnes simul æquivalent vni actui intenso, tunc Deum in nobis augere charitatem.

Secunda sententia dicit, Omnem quidem actum charitatis, etiam remissum de condigno promereri augmentum charitatis, illud tamen non semper statim reipsa conferri, nisi cum actus ille meritorius fuerit intensior, quam habitus præexistens. Ita S. Thomas hic quæst. 24. a. 6. & in 1. 2. quæst. vlt. a. 8. ad 3. Scotus in 4. dist. 22. q. 1. Victoria relectione de augmento charitatis n. 19. et si valde dubius. Conradus 1. 2. q. 114. a. 8. Caietanus, & Bannes hic a. 6. Valentia q. 2. pun. 3. Azor tom. 1. lib. 9. c. 3. q. 7.

Differunt tamen hi auctores inter se multis modis. Quidam enim dicunt, hoc augmentum actibus remissis respondens, in hac quidem vita conferri tantum, cum exercetur actus intensior habitu præexistente. Ita Sanctus Thomas hic, Scotus, Caietanus, Bannes locis citatis. Alij dicunt, sufficere aut intensiorem, aut vnum

seu plures, in ratione meriti pares, aut superiores intensiore. Ita Victoria n. 14. & 29. & fere Valentia post Richardum, de quo supra.

Præterea in casu, quo aliquis in hac vita nunquam eliciat actum talem charitatis, qualis necessarius est ad actuale charitatis augmentum acquirendum, nonnulli quidem dicunt, id à Deo conferri primum in altera vita, ut Scotus; Alij affirmant, nunquam dari, ut Conradus, Bannes; idque colligitur ex Sancto Thoma hic. Quam tamen sententiam rursus nonnulli recentiores mitigare volentes, addunt, alij quidem; ipsum antiquum præmium iam alijs actibus debitum, superueniente eiusmodi actu remisso, conferri nouo titulo: Alij vero aiunt, nullum quidem his actibus remissis respondere nouum præmium essentialis gloriæ; at tamen augmentum gloriæ accidentalibus respondere.

Rursus nonnulli discrimen faciunt in proposito inter augmentum charitatis, & gratiæ. Hanc enim aiunt statim quolibet actu meritorio augeri, non illam, ut Victoria num. 12. cui Arragonius hic male addit Sotum lib. 1. de gratia cap. 7. Alij inter gratiam & charitatem nihil in proposito distinguunt, ut ceteri.

Denique multi recentiores Thomistæ apud Arragonium hic, & Zumel disp. 2. dicunt quidem, actu quolibet etiam remisso statim augeri gratiæ & charitatem in Esse gratiæ & amicitæ, sed non in esse qualitatis; adeoque secundum nullum esse intrinsecum, sed solum secundum extrinsecam quandam acceptationem Dei in ordine ad maiorem gloriam. Fundamentum autem generale huius sententiæ est, quod existimant, habitum charitatis augeri debere secundum modum atque proportionem habituum acquiritorum, qui solum per actus intensiores augentur & intenduntur, ut ipsi supponunt.

Nihilominus tertia sententia simpliciter & absolute asserit, quolibet actu charitatis quantumuis remisso, statim augeri charitatem, ut infra dicemus.

ASSERTIO I. Omnis actus charitatis, quantumuis remissus meretur augmentum gratiæ, charitatis, & gloriæ, in homine iusto. Est communis, & adeo certa, ut Arragonius hic iudicet, contrarium esse plus quam temerarium, & à fide alienum. Zumel quoque loco citato disp. 2. dicit, id absque magna temeritate defendi non posse. Probatum contra Durandum, tum ex vniuersalibus scripturæ locis, in quibus, operibus bonis, præcipue ex charitate factis, quâuis minimis, sua apud Deum merces promittitur, & quidem ipsa vita æterna, ut si quis potum aquæ frigidæ det in nomine Christi, vel discipuli, Matthæi 10. v. 24. Talia sunt etiam illa 2. Cor. 4. *Quod in presenti est momentaneum, & æternam gloria pondus operatur in nobis.* Et 1. ad Cor. 15. v. 58. *Abundantes in omni opere Domini semper scientes, quod labor vester non est inanis in Domino.* Tum ex Concilio Tridentino sess. 6. can. 32. vbi generatim dicitur: *si quis dixerit hominē iustificatū bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam & IESU Christi meritum, cuius viuū membrū est, sunt,*

non vere mereri argumentum gratiæ (eadem est ratio charitatis) vitam æternam, & ipsius vita æterna, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum, anathema sit. Similia habentur cap. 14. quæ certe generatim pronuntiata, sine causa restringuntur ad actus solos charitatis intensiores. Ratio est. Quia valor operis ad merendum non tam pendet ex quantitate operis, quam dignitate & affectu operantis.

139 **ASSERTIO II.** Hoc augmentum charitatis, respondens actibus intensioribus habitu præexistente, statim confertur. Est communis, & extra controversiam; quia commune est id omnibus actibus intensioribus, ut statim augeant habitus, à quibus eliciuntur, seu effectiue physice, si sint acquisiti; seu meritorie & dispositiue, si sint supernaturales, ut fit in proposito.

140 **ASSERTIO III.** Idem augmentum, etiam actibus remissis respondens, reipsa & infallibiliter quandoque confertur ijs, qui in gratia usque ad finem perseverant, siue postea exerceant actum aliquem intensiorem, aut plures remissos ipsi æquivalentes in ratione meriti, siue non. Est contra quosdam relatos pro secunda sententia, ut dictum, sed communis & certa Scoti, & aliorum, adeo ut Zumel loc. cit. disputat, 2. contrariam sententiam vocet *falsissimam*, & *valde periculosam*; idque ex censura etiam ipsius Academiæ Salmanticensis. Similia habet Arragonius hic. Probatur. Quia præmium ex iustitia promeritum non potest denegari ijs, qui nullum impedimentum eius consequendi habent, citra iniustitiam seu infidelitatem, iuxta illud ad Hebræos 6. v. 10. *Non enim iniustus est DEVS, ut obliuiscatur operis vestri.* Nec satisfaceret in humanis iustitiæ, si cui nouum præmium commerito. solum daretur antiquum, nouo titulo. Idem colligitur ex Concilio Tridentino loc. cit.

141 **ASSERTIO IV.** Distinguere in proposito inter gratiam & charitatem, in esse qualitatis, & in esse gratiæ & amicitiae, vanum est. Ita præter alios infra citandos etiam Arragonius & Zumel locis citatis, contra recentiores illos supra citatos. Probatur. Quia iuxta legem ordinariam DEI hæc non distinguuntur; sed eatenus ac in tantum gratia & charitas habent rationem gratiæ & amicitiae apud DEVM, quatenus & in quantum sunt tales qualitates homini inhaerentes; cum homo de facto quidem sit gratus Deo, & amicus ipsius, per gratiam & charitatem inhaerentem, ut constat ex Concilio Tridentino sessione 6. canone 11. Ergo magis grati & amici non reddimur, nisi per maiorem seu intensiorem gratiam & charitatem inhaerentem: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis. Accedit, quod gloria essentialis quadam proportionem, respondet ipsi entitati seu intensioni gratiæ & charitatis.

142 **ASSERTIO V.** Nihil etiam in proposito distinguendum inter gratiam & charitatem. Ita

etiam Arragonius & Zumel locis citatis, & alij communiter. Quia gratia & charitas aut sunt eadem reipsa qualitas, ut habet probabilis sententia Scoti, vel certe iuxta legem Dei ordinariam sibi inuicem commensurantur, ut in 1. 2. dictum, disputat. 6. quæstio. 4. dub. 2. idque secundum ipsam virtusque rei naturam; quia gratum esse DEO, & eius amicum esse, se mutuo consequuntur, ita ut quantum quisque est gratus Deo, tantum sit eius amicus per charitatem, & contra.

143 **ASSERTIO VI.** Multo verius est, augmentum charitatis & gratiæ cuius etiam remissio a Deo debitum, statim à Deo conferri. Ita Gabriel in 1. distinctio. 17. quæstio. 4. & in 2. d. 27. & in 4. d. 14. quæstio. 3. dub. 3. Maior in 1. distinctio. 22. quæstione 1. Almainus tract. 2. moral. capit. 11. Vega lib. 15. in Tridentinum cap. 19. Cordubensis libro 1. quæstione 9. dub. 2. & 3. Suarez opuscul. de reuiuifcentia meritorum disput. 1. sectione 3. n. 29. Arragonius hic articulo 6. Zumel 1. 2. quæst. 114. art. 8. disp. 3. licet in prima parte contrarium senserit esse verius; & nunc teste Cordubensi & Victoria (qui & ipse eam sententiam probabilem censet) communis receptionum. Probatur. Tum quia nullum aliud commodum tempus potest assignari, siue in hac vita, in qua sæpe nullus succedit actus intensior, ut dictum, nec in altera; in qua, veluti iam terminato viatoris statu, non est locus opportunus augendæ charitati, loquendo de augmento, quod viatoris statui competat: cum quia id consentaneum est diuinæ bonitati, ut præmium de condigno promeritum quamprimum homini conferatur, vbi nullum est impedimentum ex parte subiecti, vel status.

144 **ASSERTIO VII.** Per actus tamen eiusmodi remissos etiam charitas non augetur effectiue, augetur tamen meritorie; & forte etiam dispositiue. Ita communis; & speciatim Zumel loc. cit. qui sic etiam conatur interpretari S. Thomam, Ratio est. Quia ex comuni multorum sententia, nullus habitus effectiue vel dispositiue augetur, nisi per actus intensiores; quamquã nec ab his effectiue augetur habitus, qui per actus ipsos effectiue non producit, ut supra dictum. Quia tamen probabile est, habitus naturales effectiue aut dispositiue augeri per actus etiam remissos, ut docuimus tom. 2. disp. 3. q. 1. dub. 1. idcirco probabiliter etiam dici potest, charitatẽ per actus remissos augeri nõ quidem effectiue; hoc enim habitibus supernaturalibus non conuenit, ut dictum etiam de gratia q. 4. dub. 1. & q. 6. dub. 8. sed dispositiue.

145 **ASSERTIO VIII.** Actus quilibet charitatis secundum totam latitudinem suæ intensiõnis auget charitatem. Ita tradunt Zumel disputat. 4. Arragonius loc. cit. Suarez sect. 3. à n. 44. & videtur communis eorum, quos citauimus pro 6. assertione, ex qua etiam hæc aperte sequitur. Nam si quilibet actus quamuis remissus, v. g. solus intellectus ut vnus, auget charitatẽ: Ergo nullus erit gradus in aliquo actu quãuis minimus, qui non item aliquo modo auget charitatẽ, seu ad ipsius augmentum conferat. Idem de gratia dictum cit. dub. 8.

146 **ASSERTIO IX.** An vero actus charitatis elicit, saltem qui in suo genere dignissimi sunt, secundum totam latitudinem suæ intensiōis, ad æqualitatem augeant habitum charitatis, ita ut actus intensus v.g. ut quatuor, augeat habitum ut quatuor. &c. non constat; imperatos quidem certum est, per se loquendo, non ita augere; quamuis utriusque augeant charitatem secundum totam latitudinem meriti ad æqualitatem. Prima pars asseritur à Suarez numero 45. & declaratur. Nam pars affirmatiua suaderi potest, eo quod actus eiusmodi elicit, videntur quoad præstantiam & dignitatem æquales esse habitui charitatis. Sed in contrarium, quod tuentur Zumel & Aragonius, est. Tum quod actus illi non videntur esse æqualis perfectionis & dignitatis, saltē cum gratia sanctificante; quæ tamen semper vna cum charitate pariter intenditur. Tum quod quantitas meriti non solum pendet ex intensiōe actus, sed etiam ex varijs alijs circumstantijs, v.g. dignitate operantis, duratione & difficultate operis. Quo fit, ut idem actus eodē modo intensus secundum diuersas eiusmodi circumstantias, habeat diuersum valorem meriti. Neque tamen admodum probabile est, actum aliquem charitatis, quamuis ex circumstantijs eius bonitas & valor crescat, promereri maius augmentum gratiæ & charitatis, quam sit tota præexistens eiusdem intensiōis magnitudo. Quod si ita est, euidenter sequitur, actum aliquem secundum circumstantias inferiorem, adeoq; minus meritorium in proportione, non posse augere charitatē, iuxta totam suæ latitudinis intensiōem ad æqualitatem; præterquam quod saltem illo augmento euidenter probatur, impossibile esse, ut quouis actu charitatis, etiā elicitō, ac in suo genere dignissimo, præcise ad æqualitatem intensiōis augeatur charitas; ita ut augmentum charitatis nec sit maius, nec minus intensiue, quam intensiō ipsius actus. Est probabiliter dici possit, nunquā esse minus, saltē si actus ille, ut dictum est, sit in suo genere dignissimus, ut etiam sentit Suarez loc. cit.

148 Secunda pars assertiōis est cōmunis apud citatos; & facile probatur. Quia ipsa dignitas actuum imperatorū à charitate per se non habet proportionem æqualitatis cum ipsa charitate, utpote quæ illis multo excellentior est.

Tertiam partem tradunt etiam Zumel, Aragonius, & Suarez loc. cit. Ratio patet. Quia siue valor meriti respondeat ad æqualitatem actus intensiōis, siue non, semper tamen in qualibet actus intensiōe, spectari debet valor & proportio meriti ad præmiū; cui proinde ad æquari debet præmiū, ipsumq; adeo etiā charitatis augmentū: ita ut si actus v.g. ratione suæ intensiōis, aliarumq; circumstantiarū, sit meritorius augmenti charitatis ut quatuor, augeat charitatem ad quatuor; si meritorius ut octo, augeat charitatē ut octo, & sic de cæteris. Neq; vero quoad hoc par ratio est huius augmenti, quod sit per modū meriti, cū eo, quod ab actu velut dispositiōe seu causa efficiente physica causatur: hic enim ex pbabili multorum sententia solū excessus actiuitatis, seu intensiōis; illic ipsē per se valor meriti absolute attenditur; ut

proinde nullum sit illud secundæ sententiæ fundamentum supra relatum. Plura cit. tom. 2. d. 6. q. 6. dub. 8. & disp. 3. qu. 1. dub. 3. vbi declarauimus, quomodo augeantur habitus naturales.

DVBIVM VI.

An, & quomodo charitas possit diminui, vel amitti, siue corrumpi.

S. Thomas 2. 2. q. 24. a. 10. 11. 12.

149 **Q**uod ad primū, nempe diminutionē charitatis attinet, sequentes assertiones statuimus.

ASSERTIO I. Iuxta legem Dei ordinariam, charitas ab homine semel acquisita nullo modo potest diminui. Ita docet cum S. Thoma cit. q. 24. art. 10. communis Doctorum sententia ibidem, & in 1. dist. 17. contra obsoletam quandam sententiam Altiſiodorensis 3. parte tract. 5. cap. 5. & cuiusdam Parisiensis Doctoris apud Bannem, qui dixerunt, per peccata venialia minui charitatem quoad intensiōem; quod etiam probabile censuit Victoria relectiōe de augmento charitatis part. 2. Sed eam sententiam merito ut falsam, & plane improbabilem, ac fere temerariam rejiciunt Bannes, Valentia, & alij, ut dictum etiam, tom. 2. disp. 4. q. 5. dub. 2. & q. 10. dub. 2.

150 Probatur assertio. Quia vel minui posset charitas ex parte obiecti, seu quoad extensiōem in ordine ad sua obiecta; & hoc non: Cum qualibet etiam minima charitas extendat se ad omnia obiecta charitatis, ob vnitatem rationis formalis obiectiue, ut supra dictum dubio 1. vel ex parte subiecti, seu quoad intensiōem: Sed nec hoc dici potest. Quia nulla huius diminutionis causa potest assignari: Non Deus per se, ut qui non subtrahit homini gratiam, aliaque eiusmodi bona supernaturalia gratiæ habitualis ad sanctificationem hominis spectantia, nisi per modū pœnæ supponentis peccatum: Non ipsa etiam nuda per se omisiō actus, seclusa ratione peccati; quia per omisiōem solum corrumpuntur (per accidens) habitus acquisiti, qui ut in fieri pendunt ab actibus; ita etiam in conseruari: Nec denique peccatum; aut enim mortale est, & tunc charitatem ipsā penitus destruit, ut dicitur dubitationis parte secunda. Aut veniale; & hoc charitatē nō potest diminuere: Nec meritorie, quia *qui delinquit in minori, non debet puniri in maiori*, ut inquit S. Thomas: Nec effectiue, cum non aduersetur charitati; nec ex parte obiecti ipsius, seu ratione specificæ essentia, auertendo scilicet hominem à Deo; alioqui quolibet veniali destrueretur tota charitas: Nec ratione intensiōis, cum quodlibet peccatū veniale possit esse cum quauis intensiōe charitatis, ut notum est, & omnes fatentur. Accedit, quod si vnum peccatum veniale auferat vnum v.g. gradum charitatis, duo auferent duos, tria tres, & sic deinceps; adeoq; sæpius multiplicata, tandem auferent totam charitatem; quod est erroneum.

151 Neq; vero dici potest primo; hanc diminutionem fieri secundum partes proportionales, quæ sunt diuisibiles in infinitum: Sic enim inter-